

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**ОСВІТНІ ІННОВАЦІЇ
У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ
ОСВІТИ**

Матеріали
науково-педагогічного
підвищення кваліфікації

*27 листопада 2023 року —
28 січня 2024 року*

За редакцією
професора В. Г. Марічереда

Одеса
ОНМедУ
2024

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**ОСВІТНІ ІННОВАЦІЇ
У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ
ОСВІТИ**

Матеріали
науково-педагогічного
підвищення кваліфікації

*27 листопада 2023 року —
28 січня 2024 року*

За редакцією
професора В. Г. Марічереда

Одеса
ОНМедУ
2024

УДК 618.5-089.888.61-085.33

О-72

Члени організаційного комітету:

Марічереда Валерія Геннадіївна — д. мед. н., професор, перший проректор; **Бурячківський Едуард Станіславович** — к. мед. н., доцент, проректор з науково-педагогічної роботи; **Борщ Вікторія Ігорівна** — д. е. н., доцент, проректор з перспективного розвитку; **Кусик Наталія Львівна** — к. е. н., доцент, доцент кафедри менеджменту охорони здоров'я, начальник навчально-методичного відділу; **Аннєнкова Ірина Петрівна** — д. пед. н., доцент, професор кафедри менеджменту охорони здоров'я, начальник навчального відділу; **Усиченко Катерина Миколаївна** — к. мед. н., доцент, доцент кафедри інфекційних хвороб, в. о. начальника сектору забезпечення якості освіти; **Годлевський Леонід Семенович** — д. мед. н., професор, завідувач кафедри фізіології та біофізики; **Опря Євген Васильович** — д. мед. н., професор, завідувач кафедри психіатрії, наркології, медичної психології та психотерапії; **Ханжи Володимир Борисович** — д. філос. н., професор, завідувач кафедри філософії, біоетики та іноземних мов, голова комісії з питань академічної доброчесності, етики та взаємин; **Сікорська Ольга Олександрівна** — к. філол. н., доцент, завідувачка кафедри суспільних наук, голова комісії з функціонування державної мови

Рекомендовано до друку

Вченою радою Одеського національного медичного університету

МОЗ України

(Протокол № 8 від 24.04.2024 р.)

О-72 **Освітні інновації у закладах вищої медичної освіти : матеріали науково-педагогічного підвищення кваліфікації (27 листопада 2023 року — 28 січня 2024 року) [Електронне видання] / за ред. проф. В. Г. Марічереда. — Одеса : ОНМедУ, 2024. — 208 с.**

ISBN 978-966-443-129-0

У збірнику подано матеріали науково-педагогічного підвищення кваліфікації «Освітні інновації у закладах вищої медичної освіти» (27 листопада 2023 року — 28 січня 2024 року). Мета науково-педагогічного підвищення кваліфікації — сприяння засвоєнню та удосконаленню практичних умінь і навичок з інноваційних технологій, форм, методів, засобів навчання та застосування інноваційних технологій реалізації змісту навчання.

УДК 618.5-089.888.61-085.33

ISBN 978-966-443-129-0

© В. Г. Марічереда, редактор

© Одеський національний медичний університет, 2024

Література

1. Мотивація успіху або невдачі у лікарів-інтернів за фахом «Анестезіологія та інтенсивна терапія» / Єхалов В. В., Кравець О. В., Бараннік С. І. та ін. *Новини медицини та фармації*. 2022. № 1 (778). С. 16–17.

2. Волкова Ю. В., Кудінова О. В., Науменко В. О. Загальний огляд наявних проблем, що зустрічаються у процесі навчання у лікарів-інтернів з фаху «Анестезіологія» на кафедрі медицини невідкладних станів, анестезіології та інтенсивної терапії ХНМУ. *Сучасний стан та перспективи підготовки лікарів-інтернів у Харківському національному медичному університеті* : матеріали 44-ї науково-методичної конференції з інтернатури. Харків : ХНМУ, 2018. С. 25–27.

3. Наказ МОЗ України від 22.06.2021 р. № 1254 «Про затвердження Положення про інтернатуру та вторинну лікарську (провізорську) спеціалізацію». URL: <https://moz.gov.ua/article/ministry-mandates/nakaz-moz-ukraini-vid-22062021--1254-pro-zatverdzhennja-polozhennja-pro-internaturu-ta-vtorinnu-likarsku-provizorsku-specializaciju>.

4. Наказ МОЗ України від 14.07.2022 р. № 1219 «Про затвердження примірних програм підготовки в інтернатурі за спеціальностями “Акушерство та гінекологія”, “Внутрішні хвороби”, “Дитяча хірургія”, “Епідеміологія”, “Неврологія”, “Офтальмологія”, “Ортопедія і травматологія”, “Педіатрія”, “Психіатрія”, “Хірургія”, “Стоматологія”, “Медична психологія”, “Медицина невідкладних станів”, “Інфекційні хвороби”». URL: <https://moz.gov.ua/en/article/ministry-mandates/nakaz-moz-ukraini-vid-14072022--1219-pro-zatverdzhennja-primirnih-program-pidgotovki-v-internaturi-za-speci-alnostjami-akusherstvo-ta-ginekologija-vnutrishni-hvorobi-ditjacha-hirurgija-epidemiologija-nevrologija>.

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ЛІКАРІВ-ІНТЕРНІВ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ «АНЕСТЕЗІОЛОГІЯ ТА ІНТЕНСИВНА ТЕРАПІЯ» НА БАЗІ СТАЖУВАННЯ

Буднюк О. О.

д. мед. н., професор, завідувач кафедри анестезіології,
інтенсивної терапії і медицини невідкладних станів

Данилова Г. О.

асистент кафедри анестезіології, інтенсивної терапії
і медицини невідкладних станів

Одеський національний медичний університет

Інтернатура в Україні має дві складові — освітню і практичну. Практична частина інтернатури проводиться на базах стажування лі-

карів-інтернів. До бази стажування для лікарів-інтернів належать: заклади охорони здоров'я державної, комунальної, приватної форми власності, в тому числі заклади охорони здоров'я, що належать до сфери управління міністерств та інших органів державної влади, Національної академії наук України, Національної академії медичних наук України, що мають у своєму складі структурні підрозділи для підготовки в інтернатурі за відповідною спеціальністю [1]. Однією із шести вимог до бази стажування лікарів-інтернів є наявність необхідної кількості кураторів лікарів-інтернів з числа лікарів, які мають не нижче першої кваліфікаційної категорії або досвід роботи за фахом не менше 7 років, а кількість лікарів-інтернів на одного куратора — не більше 5 осіб [1].

Необхідно зауважити, що сьогодні відсутня також дієва оцінка особистих якостей лікарів, що призначаються кураторами лікарів-інтернів на практичній частині навчання, а дієвий контроль підсумків якості їхньої діяльності взагалі відсутній, а це 50 % часу, що відведено для навчання в інтернатурі. Навчання лікарів-інтернів на практичній частині досить нечітко юридично регламентовано і зовсім не виділено в примірній програмі підготовки в інтернатурі за спеціальністю «Анестезіологія та інтенсивна терапія» [2].

Слід зазначити, що чинною моделлю інтернатури не передбачено чіткого механізму координації між теоретичною і клінічною складовими інтернатури, і це питання часто залежить від особистих зв'язків. Доступ до пацієнтів і можливість отримати практичні знання і навички значною мірою залежать від особистої позиції окремих лікарів. Привертає увагу той факт, що в чинних вимогах немає жодного слова про функціонування бази інтернатури, зокрема щодо наявності пацієнтів відповідно до спеціальності лікаря-інтерна, і можливість виконувати ті або інші маніпуляції інтерном. Загальна вимога щодо можливості надати «обсяг роботи відповідно до вимог навчальних планів і програм» не конкретизована, а тому не може бути чітко оцінена. Контроль якості навчання лікаря-інтерна на базі стажування не регламентований [2]. За таких умов чимало лікарів-інтернів скаржаться, що їх не допускають до пацієнтів, не дають можливості застосувати знання і відпрацювати необхідні навички в спеціально облаштованому навчальному приміщенні.

Кураторам баз стажування необхідно враховувати той факт, що на даному етапі можуть виникати проблеми, які впливають на якість навчання лікарів-інтернів, а саме: відсутність чітко сформульованих і

прокомунікованих цілей навчання; зосередженість на теоретичних знаннях, а не на практичних уміннях і навичках розв'язання проблем; невідповідність рівня викладання освітньому рівню; недостатня кількість дискусій та обговорень клінічних ситуацій, що сприяло б розвитку клінічного мислення; некоректність педагогічних підходів, як от: авторитарність, відсутність колегіальності тощо [6, с. 78–84]. Ці фактори не лише перешкоджають навчальному процесу та здобуттю лікарями-інтернами необхідної кваліфікації, а й негативно впливають на якість життя лікарів-інтернів, тимчасом як належне освітнє середовище на етапі післядипломного навчання має забезпечувати відповідність викладання й навчання потребам споживачів послуг, а також забезпечувати активну участь лікарів-інтернів у навчанні та розвивати клінічне мислення й клінічну поведінку [6, с. 78–84].

Враховуючи те, що термін навчання на базі стажування збільшився до 9 місяців на рік, ми вважаємо, що вимоги до кураторів баз стажування повинні змінитися [1]. На нашу думку, куратор бази стажування повинен мати уявлення щодо психолого-педагогічних основ вищої освіти. По-друге, під час вивчення різних тем необхідно користуватися галузевими стандартами, обговорювати різні клінічні випадки, проводити семінари-дискусії, майстеркласи тощо. Для перевірки знань в кінці кожного розділу необхідно застосовувати контрольні клінічні задачі, тести або відкриті питання. Оцінювання на робочому місці — куратор або завідувач відділення повинен заповнювати 10-компонентний бланк з оцінки практичних навичок інтерна (розуміння клінічної ситуації та правильні дії при невідкладних станах, дотримання техніки та безпеки інвазивних процедур, комунікація з пацієнтами та медичним персоналом, знання локальних і національних протоколів лікування, медичної документації тощо) [4, с. 16–17]. Вимоги до оцінки лікарів-інтернів мають включати володіння певним переліком компетентностей: допомога пацієнту, медичні знання, навчання та вдосконалення протягом медичної практики, міжособистісні та комунікативні навички, професіоналізм і систематизована практика [3, с. 33–39].

Куратор повинен приділяти особливу увагу підбору пацієнтів, зокрема, з урахуванням ознайомлення лікаря-інтерна з їхньою патологією, тематика якої підлягає вивченню в даний період проходження інтернатури, його можливості самостійно виконувати необхідні діагностичні та лікувальні маніпуляції. Однак лікарю-інтерну не слід обмежуватись роботою тільки із закріпленими за ним пацієнтами. Для

підвищення активності лікаря-інтерна у лікуванні важких пацієнтів йому необхідно доручати виконання різноманітних маніпуляцій, надавати допомогу в організації додаткових досліджень, стежити за виконанням відповідальних призначень. Особливо необхідно наголосити, що обмеження діяльності лікаря-інтерна до рамок прикріплених за ним пацієнтів — груба помилка навчання в інтернатурі.

Ще одним з актуальних напрямів серед наукових досліджень є вивчення мотивації професійної діяльності лікарів-інтернів, аналіз життєвих цінностей і потреб, що лежать в площині трудової поведінки, виявлення чинників, які мотивують та демотивують, дослідження їхніх умов праці та пошук мотиваційних чинників. Відомо, що успіх тих, хто навчається, у 70 % зумовлені мотивацією і в 30 % — за рахунок здібностей особистості [5, с. 64–69]. Дослідниками мотивації професійної діяльності лікарів визначаються такі види мотиваційних чинників: отримання матеріальних благ, служіння професії, професійний розвиток, зміцнення соціальних зв'язків, соціальна захищеність, альтруїзм та співчуття [5, с. 64–69].

Мотивація лікарів-інтернів — обов'язковий атрибут післядипломної освіти, що забезпечує успішність набуття знань та містить професійну спрямованість, здатність подолати труднощі, самооцінку результатів праці [5, с. 64–69]. Практична підготовка лікарів-інтернів досягається шляхом систематичної та активної участі лікарів-інтернів в діагностичній і лікувальній роботі, обходах, клінічних розробках, інших видах практичної діяльності відділення анестезіології та інтенсивної терапії.

Стимульовальне освітнє середовище на етапі післядипломної освіти сприяє кращому навчанню лікарів-інтернів, а також поліпшеному піклуванню про пацієнтів [6, с. 78–84]. Ми вважаємо, що для підвищення якості навчання необхідно покращувати всі три компоненти освітнього середовища лікаря-інтерна, а саме: фізичне середовище (безпека, харчування, житло, комфорт та інші умови); емоційний клімат (безпека, конструктивний зворотний зв'язок, підтримка й відсутність залякування та переслідування); інтелектуальний клімат (навчання біля ліжка пацієнта, актуальність практики, доказова база, активна участь у навчанні, мотивація та планування освіти).

Висновки. Для підвищення якості освітніх послуг необхідно покращувати освітнє середовище інтернів, а також сприйняття організації робочого процесу, викладання і соціальну підтримку. Також

існує потреба у створенні методичних рекомендацій для практичної частини інтернатури зі спеціальності «Анестезіологія та інтенсивна терапія» та підвищення педагогічної майстерності кураторів клінічних баз.

Література

1. Наказ МОЗ України від 22.06.2021 р. № 1254 «Про затвердження Положення про інтернатуру». URL: <https://moz.gov.ua/article/ministry-mandates/nakaz-moz-ukraini-vid-22062021--1254-pro-zatverdzhennja-polozhen-nja-pro-internaturu-ta-vtorinnu-likarsku-provizorsku-specializaciju>.

2. Наказ МОЗ України від 14.07.2022 р. № 1219 «Про затвердження примірної програми підготовки в інтернатурі за спеціальністю “Анестезіологія та інтенсивна терапія”». URL: <https://moz.gov.ua/en/article/ministry-mandates/nakaz-moz-ukraini-vid-14072022--1219-pro-zatverdzhennja-primirnih-program-pidgotovki-v-internaturi-za-specialnostjami-akusherstvo-ta-ginekologija-vnutrishni-hvorobi-ditjacha-hirurgija-epidemiologija-nevrologija>.

3. Белка К. Ю., Кучін Ю. Л., Мельник І. В. Дистанційне навчання та оцінювання лікарів-інтернів за спеціальністю «Анестезіологія та інтенсивна терапія» в умовах пандемії COVID-19. *Pain, anaesthesia & intensive care*. 2020. № 4. С. 33–39.

4. Мотивація успіху або невдачі у лікарів-інтернів за фахом «Анестезіологія та інтенсивна терапія» / Схалов В. В., Кравець О. В., Бараннік С. І. та ін. *Новини медицини та фармації*. 2022. № 1 (778). С. 16–17.

5. Павленко І. А., Іванюшко О. В. Мотиваційні чинники вибору спеціальності «Анестезіологія» лікарями-інтернами. *Pain, anaesthesia & intensive care*. 2021. № 2. С. 64–69.

6. Pamungkasari E. P., Hastami Y., Randita A. B. T., Apriliani A. K. The Impact of Learning Environment, Age, Gender, and Duration of Clinical Rotation to Quality of Life of Medical Students. *KnE Life Sciences*. 2019. P. 78–84.

ЗМІСТ

ПРОЦЕСНИЙ ПІДХІД ДО ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ Анненкова І. П., Шпильова К. О. <i>Одеський національний медичний університет</i>	3
МЕДИЧНА ОСВІТА ТА ПИТАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ Балашова І. В., Лисий І. С. <i>Одеський національний медичний університет</i>	7
КОМПЕТЕНТІСНО ОРІЄНТОВАНА МЕДИЧНА ОСВІТА: ФУНДАМЕНТАЛЬНА ВИКЛАДАЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ Баскіна В. В., Єршова О. М. <i>Одеський національний медичний університет</i>	9
ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В НАВЧАННІ Белозерцева-Баранова Ю. Є., Єгоренко О. С. <i>Одеський національний медичний університет</i>	12
ВИКОРИСТАННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ МЕТОДИК У ДИСТАНЦІЙНОМУ НАВЧАННІ ТА ВДОСКОНАЛЕННЯ КЛІНІЧНОГО МИСЛЕННЯ Борисов С. О., Комлевой О. М. <i>Одеський національний медичний університет</i>	13
ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ НА ОСВІТНІЙ ЧАСТИНІ ЛІКАРІВ-ІНТЕРНІВ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ «АНЕСТЕЗІОЛОГІЯ ТА ІНТЕНСИВНА ТЕРАПІЯ» Буднюк О. О., Володичев Д. С. <i>Одеський національний медичний університет</i>	16
ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ЛІКАРІВ-ІНТЕРНІВ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ «АНЕСТЕЗІОЛОГІЯ ТА ІНТЕНСИВНА ТЕРАПІЯ» НА БАЗІ СТАЖУВАННЯ Буднюк О. О., Данилова Г. О. <i>Одеський національний медичний університет</i>	19